DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

20. januar 2005 *

I sag C-302/02,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Oberster Gerichtshof (Østrig) ved afgørelse af 11. juli 2002, indgået til Domstolen den 26. august 2002, i en sag anlagt på vegne af

Nils Laurin Effing

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann, og dommerne A. Rosas, K. Lenaerts, S. von Bahr og K. Schiemann (refererende dommer),

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: R. Grass,

* Processprog: tysk.

på grundlag af den skriftlige forhandling,

idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden mundtlig forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den østrigske regering ved E. Riedl, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved W.-D. Plessing og A. Tiemann, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved H. Michard og H. Kreppel, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 25. maj 2004,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 12 EF, sammenholdt med artikel 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige

erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1386/2001 af 5. juni 2001 (EFT L 187, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«).

2 Denne anmodning er blevet fremsat under en sag anlagt på vegne af Nils Laurin Effing, et mindreårigt barn, vedrørende den pågældendes ret til at bibeholde forskud på børnebidrag.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

Forordning nr. 1408/71

3 Forordning nr. 1408/71 har til formål som led i den frie bevægelighed for personer at samordne de nationale lovgivninger om social sikring i overensstemmelse med formålene med artikel 42 EF.

4 Forordningens artikel 2, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Denne forordning finder anvendelse på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og studerende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller

flere medlemsstater, og som er statsborgere i en af disse stater eller er statsløse eller flygtninge bosat på en medlemsstats område, samt på deres familiemedlemmer og efterladte.«

5 Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 om ligebehandling bestemmer:

»Personer, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af denne forordning, har de samme pligter og rettigheder i henhold til en medlemsstats lovgivning som denne medlemsstats egne statsborgere, medmindre andet følger af særlige bestemmelser i denne forordning.«

6 Samme forordnings artikel 4, stk. 1, litra h), som definerer forordningens saglige anvendelsesområde, bestemmer:

»Denne forordning finder anvendelse på enhver lovgivning om sociale sikringsgrene, der vedrører:

[...]

h) familieydelser.«

7 For så vidt angår fastlæggelsen af den lovgivning der skal finde anvendelse, bestemmer artikel 13, stk. 2, i forordning nr. 1408/71:

»Med forbehold af artikel 14 til 17:

a) er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller sin bopæl på en anden medlemsstats område

b) er en person, der har selvstændig beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område

[...]

f) er en person, som ophører med at være omfattet af en medlemsstats lovgivning, uden at han bliver omfattet af en anden medlemsstats lovgivning i overensstemmelse med en af reglerne i ovenstående litra eller med en af de i artikel 14 til 17 omhandlede undtagelser eller særlige regler, omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat, i overensstemmelse med bestemmelserne i denne lovgivning alene.«

8 Artikel 73 i forordning nr. 1408/71 med overskriften »Arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, hvis familiemedlemmer er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat«, har følgende ordlyd:

»En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der er omfattet af en medlemsstats lovgivning, har for de af sine familiemedlemmer, der er bosiddende på en anden medlemsstats område, ret til familieydelser efter lovgivningen i førstnævnte stat, som om de pågældende var bosiddende på dennes område, jf. dog bestemmelserne i bilag VI.«

9 Forordningens artikel 74 med overskriften »Arbejdsløse, hvis familiemedlemmer er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat«, fastsætter følgende:

»En arbejdsløs arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, der modtager ydelser ved arbejdsløshed efter lovgivningen i en medlemsstat, har for de af sine familiemedlemmer, der er bosat på en anden medlemsstats område, ret til familieydelser efter lovgivningen i den førstnævnte stat, som om de pågældende var bosiddende på dennes område, jf. dog bestemmelserne i bilag VI.«

De nationale bestemmelser

10 Österreichisches Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschussgesetz) (den østrigske forbundslov om forskudsvis udbetaling af bidrag til børns underhold, BGBl I, 1985, nr. 451, herefter »UVG«) bestemmer, at staten udbetaler forskud på børnebidrag.

11 I henhold til UVG's § 3 afhænger udbetalingen af et sådant forskud i princippet af, om der er grundlag for tvangsfuldbyrdelse på det nationale område. Imidlertid bestemmes det i UVG's § 4, at der under nærmere beskrevne omstændigheder udbetales forskud, selv om tvangsfuldbyrdelsen af bidragsforpligtelsen ikke synes at kunne gennemføres, eller hvis retten til børnebidrag ikke er fastlagt. I UVG's § 4, nr. 3, er det således fastsat, at der ligeledes udbetales forskud:

»såfremt den bidragspligtige i henhold til en dom i en straffesag er frihedsberøvet i mere end en måned på det nationale område og af den grund ikke kan opfylde sine forpligtelser«.

Konventionen om overførsel af indsatte

12 Ifølge konventionen om overførsel af domfældte, der blev åbnet for undertegnelse den 21. marts 1983 i Strasbourg (herefter »konventionen«), hvortil der er knyttet erklæringer afgivet af Republikken Østrig (BGBl I, 1986, nr. 524), og ifølge § 76 i Auslieferungs- und Rechtshilfegesetz (østrigsk lov om udlevering og retshjælp, ARGH, BGBl I, 1979, nr. 529), kan personer, der er blevet dømt i et land, der har undertegnet den nævnte konvention (domslandet), i henhold til konventionens artikel 2 anmode om at blive overført til deres oprindelsesland (fuldbyrdelseslandet) for her at afsone den straf, de er blevet idømt. I denne forbindelse kan den i domslandet pålagte sanktion i henhold til konventionens artikel 9, stk. 1, litra b), erstattes med en sanktion efter fuldbyrdelseslandets lov for samme overtrædelse.

13 Ifølge betragtningerne til konventionen har sådanne overførsler bl.a. til formål at øge domfældtes resocialisering ved at give udlændinge, som berøves friheden som følge af, at de har begået en forbrydelse, mulighed for at afsone deres straf i deres eget sociale miljø.

14 Efter at være trådt i kraft i Irland den 1. november 1995 gælder konventionen for alle medlemsstaterne. Konventionen trådte i kraft i Østrig den 1. januar 1987 og i Tyskland den 1. februar 1992, og er ligeledes blevet ratificeret af de ti nye medlemsstater.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

15 Sagsøgeren i hovedsagen, Nils Laurin Effing, anfægter de østrigske myndigheders afgørelse om at bringe de forskud på børnebidrag, som han modtog i medfør af UVG's § 4, nr. 3, til ophør.

16 Nils Laurin Effings fader, Ingo Effing, er tysk statsborger. Ifølge de oplysninger, der er anført i forelæggelseskendelsen, havde sidstnævnte sædvanlig bopæl i Østrig, hvor han var arbejdstager. På dette punkt har den østrigske regering imidlertid præciseret, at den pågældende indtil den 30. juni 2001 var socialforsikret i Østrig som erhvervsdrivende. Nils Laurin Effing er østrigsk statsborger. Han bor i Østrig sammen med sin moder, der har forældremyndigheden.

17 Den 7. juni 2000 blev sagsøgeren i hovedsagens fader varetægtsfængslet i Østrig og blev derefter idømt fængselsstraf. Der blev derfor i henhold til UVG's § 4, nr. 3, bevilget Nils Laurin Effing et månedligt forskud på børnebidrag på et beløb af 200,43 EUR for perioden fra den 1. juni 2000 til den 31. maj 2003.

18 Nils Laurin Effings fader påbegyndte afsoningen af den idømte frihedsstraf i fængslet i Garsten i Østrig. Den 19. december 2001 blev han overført til sit oprindelsesland, Tyskland, med henblik på forsat straffuldbyrdelse. Ifølge forelæggelseskendelsen skete denne overførsel i henhold til konventionen.

19 Ifølge de oplysninger, der er indgivet af den tyske regering, blev den sanktion, som faderen til sagsøgeren i hovedsagen var idømt i Østrig, i medfør af konventionens artikel 9, stk. 1, litra b), ændret til en fængselsstraf i henhold til tysk lovgivning. Regeringen har ligeledes oplyst, at faderen under afsoningen i perioden fra februar til juli 2002 samt fra september 2002 til marts 2003 var beskæftiget mod vederlag i henhold til den pligt til at arbejde, som de indsatte i medfør af tysk ret er pålagt. Dette vederlag blev fratrukket bidrag til arbejdsløshedsforsikring og ligeledes til sygeforsikring. Den 3. april 2003 blev sagsøgeren i hovedsagens fader løsladt.

20 Efter overførslen af Nils Laurin Effings fader til Tyskland bestemte Bezirksgericht Donaustadt (Østrig) ved afgørelse truffet den 24. januar 2002, at der ikke længere skulle ske forskudsvis udbetaling af børnebidrag fra slutningen af december 2001. Ifølge denne myndighed var betingelserne for udbetaling af forskuddene ikke længere opfyldt, eftersom sagsøgeren i hovedsagens fader var fængslet i udlandet.

21 I forbindelse med sagen anlagt af Nils Laurin Effing stadfæstede Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Østrig), som appelinstans, førsteinstansens afgørelse. Den forskudsvise udbetaling af børnebidrag er i henhold til UVG's § 4, nr. 3, underlagt den betingelse, at den pågældende person afsoner sin straf i Østrig.

22 Nils Laurin Effing indbragte denne afgørelse for Oberster Gerichtshof ved revisionsappel, idet han gjorde gældende, at overførslen af den bidragspligtige til en fængselsinstitution i en anden medlemsstat ikke burde medføre, at den forskudsvise udbetaling af børnebidrag ophørte. Ifølge sagsøgeren følger det af UVG's § 4, nr. 3, at en fængselsinstitution, der er beliggende på det østrigske område, skal sidestilles med enhver anden fængselsinstitution beliggende inden for Fællesskabet.

23 Oberster Gerichtshof har hertil anført, at UVG's § 4, nr. 3, skal fortolkes således, at bestemmelsen udelukker slægtninge i nedstigende linje, der forsørges af udenlandske statsborgere, som afsoner den frihedsstraf, de er blevet idømt i Østrig, i deres oprindelsesland, fra at kunne modtage forskud på børnebidrag. Under henvisning til motiverne til en ændring af den tidligere affattelse af UVG, der skete i 1980, har retten på den ene side anført, at de mindreårige, hvis bidragspligtige forældrepart er fængslet, er uskyldige ofre for de lovovertrædelser, der er begået af deres slægtning, og at de fortjener statens omsorg. På den anden side må den forpligtelse for den østrigske stat, der følger heraf — nemlig at sørge for, at de indsatte modtager en passende aflønning, eller at de på anden måde er i stand til at opfylde deres bidragspligt — begrænses til indsatte, der arbejder, og som befinder sig i en fængselsinstitution på det nationale område.

24 Da Oberster Gerichtshof imidlertid fandt, at en sådan fortolkning af UVG's § 4, nr. 3, kunne udgøre en indirekte forskelsbehandling på grundlag af nationalitet og følgelig udgøre en tilsidesættelse af artikel 12 EF og artikel 3 i forordning nr. 1408/71, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 12 EF, sammenholdt med artikel 3 i [...] forordning (EØF) nr. 1408/71 [...], fortolkes således, at den er til hinder for nationale regler, hvorefter en borger i Fællesskabet stilles ringere med hensyn til forskudsvis udbetaling af børnebidrag, såfremt den bidragspligtige fader afsoner en fængselsstraf i sit hjemland (og ikke i

Østrig), og er der tale om forskelsbehandling af en tysk statsborgers barn, der har bopæl i Østrig, når barnet nægtes forskudsvis udbetaling af børnebidrag med den begrundelse, at barnets fader afsoner en frihedsstraf, som han er idømt i Østrig, i sit hjemland (og ikke i Østrig)?«

Om det præjudicielle spørgsmål

Anvendelsen af forordning nr. 1408/71

25 Hvad for det første angår det materielle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71 skal det i lighed med den forelæggende ret og de parter, der har afgivet indlæg for Domstolen, bemærkes, at Domstolen allerede inden for rammerne af forordning nr. 1408/71 har taget stilling til, hvordan den forskudsvise udbetaling af børnebidrag, der er fastsat i UVG, skal kvalificeres (dom af 15.3.2001, sag C-85/99, Offermanns, Sml. I, s. 2261, og af 5.2.2002, sag C-255/99, Humer, Sml. I, s. 1205).

26 Det fremgår af de nævnte domme — Offermanns-dommens præmis 49 og Humer-dommens præmis 33 — at sådanne forskud er familieydelser i henhold til artikel 4, stk. 1, litra h), i forordning nr. 1408/71.

27 I det foreliggende tilfælde er det derfor tilstrækkeligt at præcisere, at den omstændighed, at forskuddene på børnebidrag er blevet udbetalt i medfør af UVG's § 4, nr. 3 — dvs. på grundlag af at sagsøgerens bidragspligtige fader afsonede en fængselsstraf — og ikke i medfør af den generelle bestemmelse, der er fastsat i UVG's § 3, ikke på nogen måde har betydning for de omhandlede forskuds karakter af »familieydelser« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 4, stk. 1, litra

h), i forordning nr. 1408/71. Ifølge nævnte forordnings artikel 1, litra u), nr. i), betyder udtrykket »familieydelser« alle natural- eller kontantydelser, der tager sigte på udligning af forsørgerbyrder. I denne henseende har Domstolen fastslået, at udtrykket »udligning af forsørgerbyrder« i nævnte artikel 1, litra u), nr. i), skal fortolkes således, at det bl.a. omfatter et offentligt bidrag til familiebudgettet, som skal lette byrderne ved børns underhold (Unterhalt) (Offermanns-dommen, præmis 41).

28 Udbetaling af forskud i henhold til UVG's § 4, nr. 3, falder derfor ligeledes inden for det materielle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71.

29 Hvad dernæst angår den personkreds, som forordning nr. 1408/71 finder anvendelse på, har den østrigske regering anført, at det ikke kan anerkendes, at en indsat, der er blevet overført til en anden medlemsstat for der at afsone sin straf, er en arbejdstager, der har gjort brug af den ret til fri bevægelighed for arbejdstagere, der er sikret ved EF-traktaten.

30 I denne henseende bestemmer artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, at forordningen finder anvendelse på arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, samt på deres familiemedlemmer.

31 Udtrykkene »arbejdstager« og »selvstændig erhvervsdrivende« i den nævnte bestemmelse er defineret i forordningens artikel 1, litra a). De betegner enhver person, som er forsikret i henhold til en af de sociale sikringsordninger, der er nævnt i artikel 1, litra a), mod de risici og på de betingelser, som er nævnt i denne bestemmelse (dom af 3.5.1990, sag C-2/89, Kits van Heijningen, Sml. I, s. 1755, præmis 9, og af 30.1.1997, forenede sager C-4/95 og C-5/95, Stöber og Piosa Pereira, Sml. I, s. 511, præmis 27).

32 Som Domstolen bl.a. har anført i dom af 12. maj 1998, Martínez Sala (sag C-85/96, Sml. I, s. 2691, præmis 36), følger det heraf, at en person har status som arbejdstager efter forordning nr. 1408/71, såfremt den pågældende er forsikret, eventuelt blot mod en enkelt risiko, i henhold til en tvungen eller frivillig forsikring som led i en almindelig eller særlig social sikringsordning som omhandlet i forordningens artikel 1, litra a), uanset om der består et arbejdsforhold.

33 Under disse omstændigheder, og i modsætning til det af den østrigske regering anførte, er det med rette, at den tyske regering og Kommissionen finder, at faderen til sagsøgeren i hovedsagen er arbejdstager i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, eftersom han var arbejdsløshedsforsikret i størstedelen af den omtvistede periode, dvs. under hans fængselsophold i Tyskland. Desuden består det grænseoverskridende element i, at sagsøgeren i hovedsagens fader er en tysk statsborger, der har arbejdet på Republikken Østrigs område, og under fængselsopholdet i denne medlemsstat har gjort brug af retten til at blive overført til den medlemsstat, han stammer fra, med henblik på at afsone sin straf.

Den anvendelige lovgivning og manglende forskelsbehandling på grundlag af nationalitet

34 For så vidt angår bestemmelsen af, hvilken lovgivning der skal anvendes, har den østrigske regering anført, at såfremt Domstolen fastslår, at princippet i forordning nr. 1408/71 finder anvendelse på indsatte, og at disse skal anses for arbejdstagere, må man anvende den pågældende arbejdstagers beskæftigelsesmedlemsstat som det afgørende kriterium for tilknytning i overensstemmelse med forordningens artikel 13, stk. 2, litra a). I den foreliggende sag betyder dette, at selv om forordning nr. 1408/71 i princippet finder anvendelse på indsatte, vil der ikke skulle ydes forskud på børnebidrag i henhold til østrigsk ret efter overførslen af en bidragspligtig indsat til en anden medlemsstat.

35 Regeringen har desuden præciseret, at såfremt dette kriterium for tilknytning ikke kan anvendes for eksempel på grund af, at den nye straffuldbyrdelsesstat ikke har regler om beskæftigelse af indsatte, må man i overensstemmelse med artikel 13, stk. 2, litra f), i forordning nr. 1408/71 støtte sig på bopælsmedlemsstatens retsregler om social sikring. I den foreliggende sag betyder dette, at selv om forordning nr. 1408/71 i princippet finder anvendelse på indsatte, vil der ikke længere skulle ydes forskud på børnebidrag i henhold til østrigsk ret efter overførslen af en bidragspligtig indsat til en anden medlemsstat.

36 Endvidere fremgår det af artikel 73 og 74 i forordning nr. 1408/71, at spørgsmålet om, hvorvidt denne arbejdstagers familiemedlemmer har ret til familieydelser, ikke skal afgøres efter lovgivningen på de omhandlede familiemedlemmers bopælssted, men i henhold til den kompetente medlemsstats lovgivning, dvs. den medlemsstat, hvor arbejdstageren er beskæftiget.

37 Kommissionen har gjort gældende, at både østrigsk og tysk ret bør kunne finde anvendelse i hovedsagen. Kommissionen har i denne forbindelse henvist til artikel 76 i forordning nr. 1408/71, hvori der er opstillet prioritetsregler med henblik på at undgå samtidig ret til familieydelser. Denne bestemmelse ville være overflødig, hvis der ifølge lovvalgsreglerne altid kun kunne anvendes én retsorden.

38 Vedrørende disse argumenter bemærkes, at bestemmelserne i afsnit II i forordning nr. 1408/71, som artikel 13 er indeholdt i, udgør et sæt udtømmende og ensartede lovvalgsregler. Disse bestemmelser har bl.a. til formål at undgå en samtidig anvendelse af flere nationale lovgivninger og de komplikationer, som dette kan medføre (dom af 11.6.1998, sag C-275/96, Kuusijärvi, Sml. I, s. 3419, præmis 28).

39 Den lovgivning, der finder anvendelse på situationen for en arbejdstager, der befinder sig i en af de situationer, der er omhandlet i afsnit II i forordning nr. 1408/71, skal derfor bestemmes ud fra de nævnte bestemmelser. Som generaladvokaten har anført i punkt 37 i forslaget til afgørelse, er anvendelsen af bestemmelserne i en anden retsorden ganske vist ikke af den grund altid udelukket. Som Kommissionen har anført, kan en sådan situation bl.a. foreligge, såfremt to ægtefæller arbejder i to forskellige medlemsstater, hvis lovgivninger hver især foreskriver tildeling af familieydelser af samme art (jf. i denne henseende dom af 9.12.1992, sag C-119/91, McMenamin, Sml. I, s. 6393). I det foreliggende tilfælde må det imidlertid konstateres, at intet i de sagsakter, der er indgivet til Domstolen, taler for, at sagsøgeren i hovedsagen vil kunne henhøre under anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71 i en anden egenskab end som »familiemedlem« til sin fader i forordningens forstand.

40 Artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 har til formål at fastlægge den lovgivning, der skal anvendes i en situation, hvor arbejdstageren i forordning nr. 1408/71's forstand har lønnet beskæftigelse. I et sådant tilfælde er det lovgivningen i den stat, hvor arbejdstageren er beskæftiget, der finder anvendelse.

41 Derimod omfatter artikel 13, stk. 2, litra f), i forordning nr. 1408/71 de situationer, hvor en medlemsstats lovgivning ikke længere finder anvendelse på arbejdstageren bl.a. på grund af, at han er ophørt med at have erhvervsmæssig beskæftigelse, uden at han bliver omfattet af en anden medlemsstats lovgivning i medfør af reglerne i forordningens artikel 13-17. I et sådant tilfælde er den pågældende omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, hvor han er bosat.

42 Hvad angår fortolkningen af artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 er det rigtigt, at den pågældende bestemmelse inden indføjelsen af samme forordnings artikel 13, stk. 2, litra f), blev fortolket således, at en arbejdstager, der ophører med den virksomhed, han har udøvet på en medlemsstats område, og som har taget ophold på en anden medlemsstats område uden at tage beskæftigelse dér, fortsat er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, hvor han senest var beskæftiget, uanset hvor lang tid der er forløbet siden beskæftigelsens og arbejdsforholdets ophør (dom

af 12.6.1986, sag 302/84, Ten Holder, Sml. s. 1821, præmis 15), medmindre dette ophør med at udøve virksomhed er definitivt (jf. dom af 21.2.1991, sag C-140/88, Noij, Sml. I, s. 387, præmis 9 og 10, og af 10.3.1992, sag C-215/90, Twomey, Sml. I, s. 1823, præmis 10).

43 Artikel 13, stk. 2, litra f), der blev indsat i forordning nr. 1408/71 som følge af Ten Holder-dommen, indebærer imidlertid, at et ophør med enhver erhvervsmæssig beskæftigelse, det være sig definitivt eller midlertidigt, bringer den pågældende person uden for anvendelsesområdet for artikel 13, stk. 2, litra a). Nævnte artikel 13, stk. 2, litra f), finder således bl.a. anvendelse på en person, som er ophørt med at have erhvervsmæssig beskæftigelse på en medlemsstats område og har flyttet sin bopæl til en anden medlemsstats område (jf. Kuusijärvi-dommen, præmis 39-42 og 50).

44 Det følger af disse præciserende bemærkninger, at under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, hvor en indsat er ophørt med enhver erhvervsmæssig beskæftigelse i den medlemsstat, hvor han har påbegyndt afsoningen af sin straf, og hvor han på egen anmodning er blevet overført fra en fængselsinstitution i denne medlemsstat til en fængselsinstitution i sin oprindelsesmedlemsstat for dér at afsone de resterende femten måneders fængselsstraf, kan den lovgivning, der finder anvendelse på den pågældende, i henhold til de lovvalgsregler, der er indeholdt i artikel 13 i forordning nr. 1408/71, ikke være lovgivningen i den medlemsstat, som han er blevet overført fra.

45 Under sådanne omstændigheder kan den lovgivning, der finder anvendelse, således kun være lovgivningen i den medlemsstat, hvor den pågældende afsoner resten af sin straf. Konstateringen heraf er tilstrækkelig med henblik på afgørelsen af tvisten i hovedsagen, uden at det derudover er nødvendigt at fastlægge, om tysk lovgivning som den pågældendes bopælsstats lovgivning i medfør af artikel 13, stk. 2, litra f), i forordning nr. 1408/71 skal finde anvendelse i det foreliggende tilfælde, eller i givet fald — og under hensyn til de præciseringer, der er indeholdt i den tyske regerings indlæg — som den medlemsstats lovgivning, hvor den pågældende udøver erhvervsmæssig beskæftigelse i medfør af forordningens artikel 13, stk. 2, litra a).

46 Det skal desuden bemærkes, at samme forordnings artikel 73 og 74 bestemmer, at de arbejdstagere, der er omfattet af en medlemsstats lovgivning (eller arbejdsløse arbejdstagere, der modtager ydelser ved arbejdsløshed efter lovgivningen i en medlemsstat), har for de af deres familiemedlemmer, der er bosiddende på en anden medlemsstats område, ret til familieydelser efter lovgivningen i førstnævnte medlemsstat (jf. i denne forbindelse bl.a. Kuusijärvi-dommen, præmis 68).

47 Det følger heraf, at forordning nr. 1408/71 ikke kan fortolkes således, at den er til hinder for, at en medlemsstats lovgivning under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende gør udbetalingen af familieydelser til familiemedlemmer til en person, der er ophørt med at have erhvervsmæssig beskæftigelse på medlemsstatens område, betinget af, at den pågældende bevarer sin bopæl i medlemsstaten (jf. analogt Kuusijärvi-dommen, præmis 50 og 51).

48 Hvad særligt angår nævnte forordnings artikel 3 bemærkes, at denne bestemmelse forbyder enhver forskelsbehandling på grundlag af nationalitet i situationer, hvor de personer, der er omfattet af forordningens bestemmelser, er omfattet af lovgivningen i alle medlemsstater, »medmindre andet følger af særlige bestemmelser i denne forordning«. Som allerede fastslået følger det af artikel 13 og 73 i forordning nr. 1408/71, at under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, hvor sagsøgeren i hovedsagens fader er ophørt med at have erhvervsmæssig beskæftigelse i Østrig og ikke længere har sin bopæl dér, skal udbetalingen af familieydelser til sagsøgeren ske i overensstemmelse med tysk lovgivning.

49 Af samme grunde må det fastslås, at under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende er artikel 12 EF, som det præjudicielle spørgsmål ligeledes henviser til med hensyn til sagsøgeren i hovedsagens faders tyske nationalitet, heller ikke til hinder for anvendelsen af en lovgivning, der som UVG gør udbetalingen af familieydelser til en indsats familiemedlemmer betinget af, at fængselsopholdet finder sted på medlemsstatens område.

50 I denne forbindelse skal det følgelig bemærkes, at det følger af artikel 12, stk. 1, EF, at inden for traktatens anvendelsesområde og med forbehold af dennes særlige bestemmelser er al forskelsbehandling, der udøves på grundlag af nationalitet, forbudt. For så vidt angår arbejdstagere er denne regel blevet gennemført ved artikel 39 EF-42 EF samt ved de retsakter fra fællesskabsinstitutionerne, der er vedtaget på grundlag af disse artikler, og navnlig ved forordning nr. 1408/71. Formålet med denne forordnings artikel 3 i overensstemmelse med artikel 39 EF er navnlig at sikre, at de arbejdstagere, som omfattes af forordningen, ligebehandles med hensyn til social sikring uden hensyn til nationalitet (dom af 28.6.1978, sag 1/78, Kenny, Sml. s. 1489, præmis 9 og 11).

51 Selv om artikel 12 EF og artikel 3 i forordning nr. 1408/71 har til formål at afskaffe den forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, som kan være en følge af en og samme medlemsstats lovgivning eller administrative praksis, forbyder bestemmelserne desuden ikke den ulige behandling, der i givet fald skyldes forskelle i de nationale lovgivninger om familieydelser, der finder anvendelse i henhold til lovvalgsregler som dem, der er indeholdt i artikel 13, stk. 2, i forordning nr. 1408/71.

52 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares med, at under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, hvor en arbejdstager i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, som indsat lader sig overføre til den medlemsstat, han hidrører fra, for dér at afsone resten af sin straf, er det lovgivningen i denne medlemsstat, der på området for familieydelser og i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningens artikel 13, stk. 2, er den anvendelige lovgivning. Hverken bestemmelserne i nævnte forordning — navnlig forordningens artikel 3 — eller artikel 12 EF er til hinder for, at en medlemsstats lovgivning i en sådan situation gør udbetalingen af familieydelser som dem, der er fastsat i UVG, til en sådan EF-statsborgers familiemedlemmer betinget af, at den pågældende statsborger forbliver fængslet på medlemsstatens område.

Sagens omkostninger

53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, hvor en arbejdstager i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1386/2001 af 5. juni 2001, som indsat lader sig overføre til den medlemsstat, han hidrører fra, for dér at afsone resten af sin straf, er det lovgivningen i denne medlemsstat, der på området for familieydelser og i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningens artikel 13, stk. 2, er den anvendelige lovgivning. Hverken bestemmelserne i nævnte forordning — navnlig forordningens artikel 3 — eller artikel 12 EF er til hinder for, at en medlemsstats lovgivning i en sådan situation gør udbetalingen af familieydelser som dem, der er fastsat i Österreichisches Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschussgesetz) (den østrigske forbundslov om forskudsvis udbetaling af bidrag til børns underhold), til en sådan EF-statsborgers familiemedlemmer betinget af, at den pågældende statsborger forbliver fængslet på medlemsstatens område.

Underskrifter